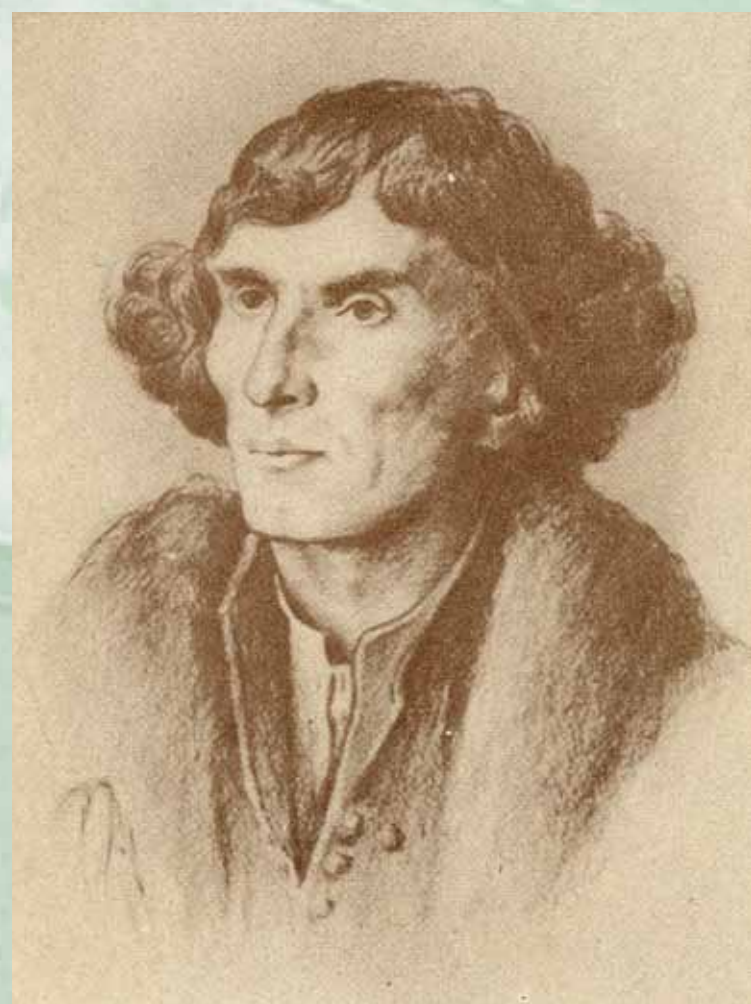

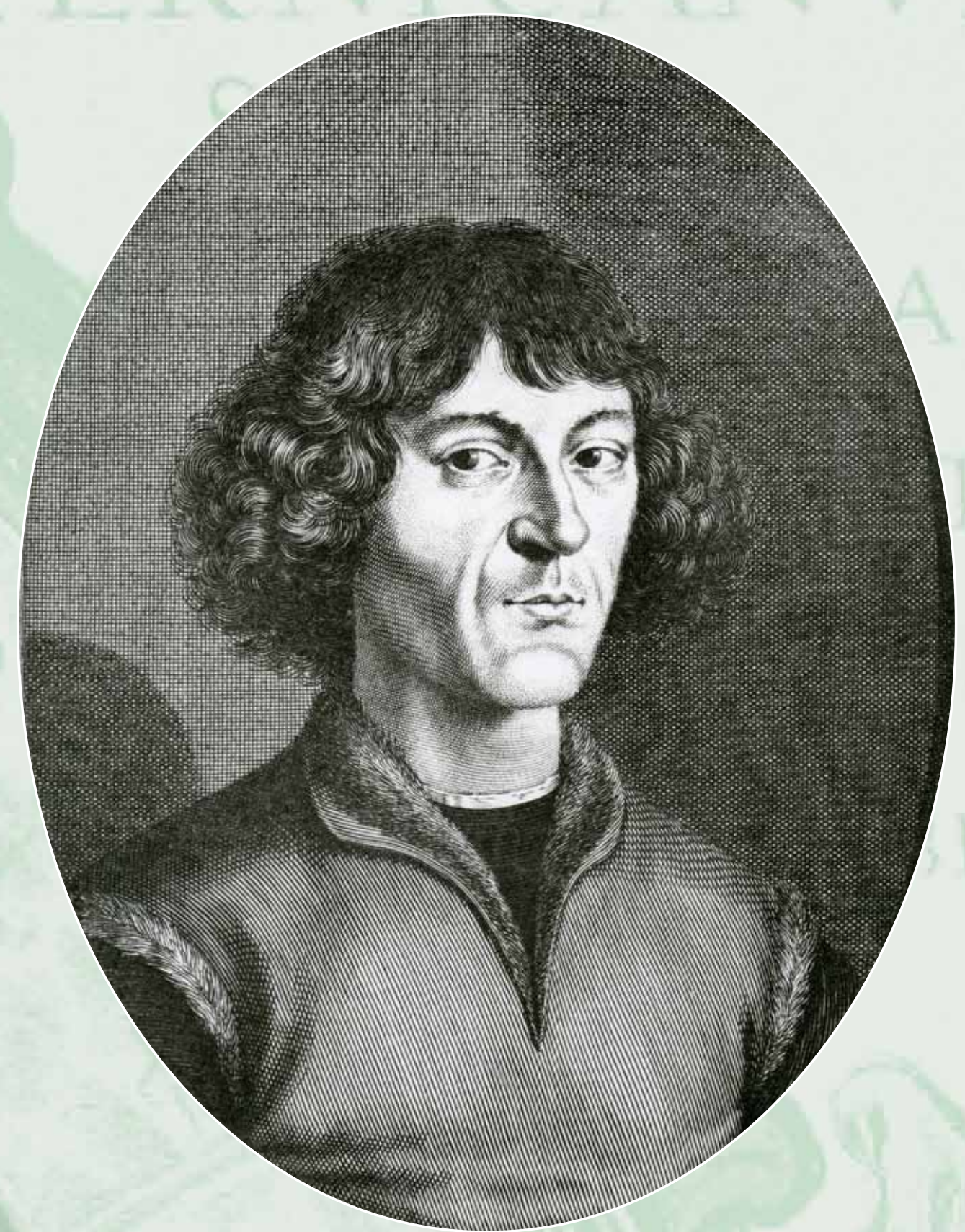
Portret Mikołaja Kopernika z oryginału toruńskiego, uważany za autoportret Kopernika; pochodzi z galerii portretów gimnazjum toruńskiego z 1568 roku, APAN, ZF, II-131, k. 2

Portret Mikołaja Kopernika, autor nieznany, b.d., APAN, ZF, II-131, k. 6

Portret Mikołaja Kopernika z zegara na katedrze w Strasburgu, 1675, APAN, ZF, II-131, k. 1

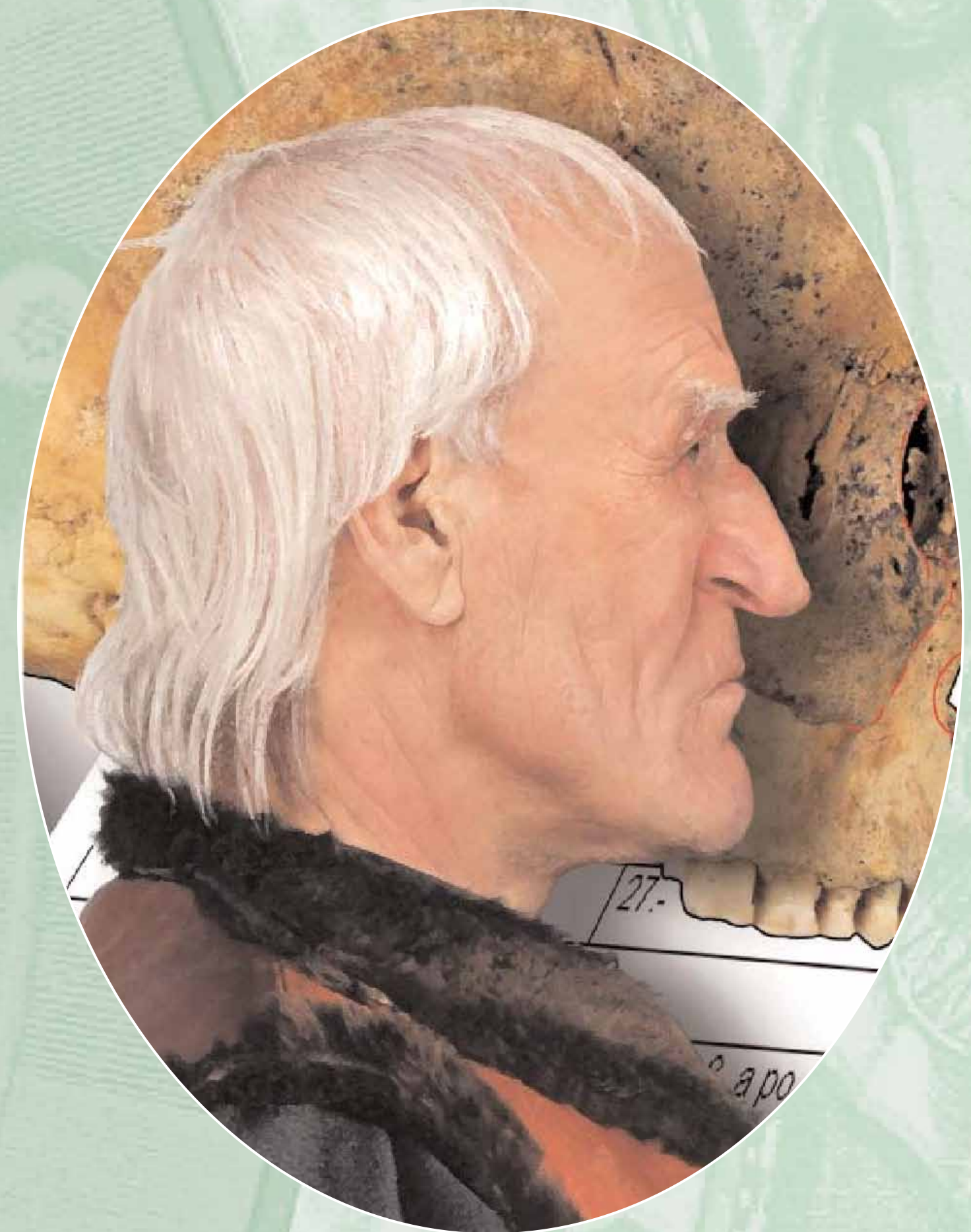

Portret Mikołaja Kopernika wykonany przez polskiego miedziorytnika Jeremiasza Falcka, 1645; prawdopodobnie wykonany został według oryginału toruńskiego, APAN, ZF, II-131, k. 4

TWARZE

Oblicze największego z astronomów Mikołaja Kopernika pozostałoby zapewne nieznaną do naszych dni, gdyby nie fakt, że w czasach współczesnych Kopernikowi oraz tuż po jego śmierci wykonano kilka portretów i sztychów z jego podobizną, które z kolei stały się podstawą następnych, będących już jednak impresjami na temat podobizn poprzednich. Obecnie dysponujemy ponad 300 portretami Mikołaja Kopernika, z których żaden nie pochodzi z jego czasów. Ale ilość ta daje się sprowadzić do kilkunastu podstawowych typów wizerunkowych. Nie wiadomo, co stało się z portretem Kopernika, który przywiózł do Danii z Fromborka asystent duńskiego astronoma znanego jako Tycho Brahe — Morsian. Pod portretem wyryto napis „Jeżeli tłum gigantów ogromny miał tyle siły, że na gór wierzchołki zdołał góry położyć [...], o ile większym jest Kopernik [...], który całą Ziemię ku gwiazdom uniósł [...]”. Najstarszą i najdoskonalszą podobizną Mikołaja Kopernika jest portret umieszczony na zegarze astronomicznym katedry w Strasburgu. Odpowiedzialny za oprawę artystyczną zegara szwajcarski malarz i rytownik Tobias Stimmer odmalował przywieziony z Torunia przez Tiedemanna Giesego autoportret Kopernika. Na odrysie Stimmera astronom trzyma w ręku kwiat konwalii, co oznacza, że jest filozofem przyrody i lekarzem. Najbardziej znane, oprócz przedstawionych na tablicy, portrety Mikołaja Kopernika to:

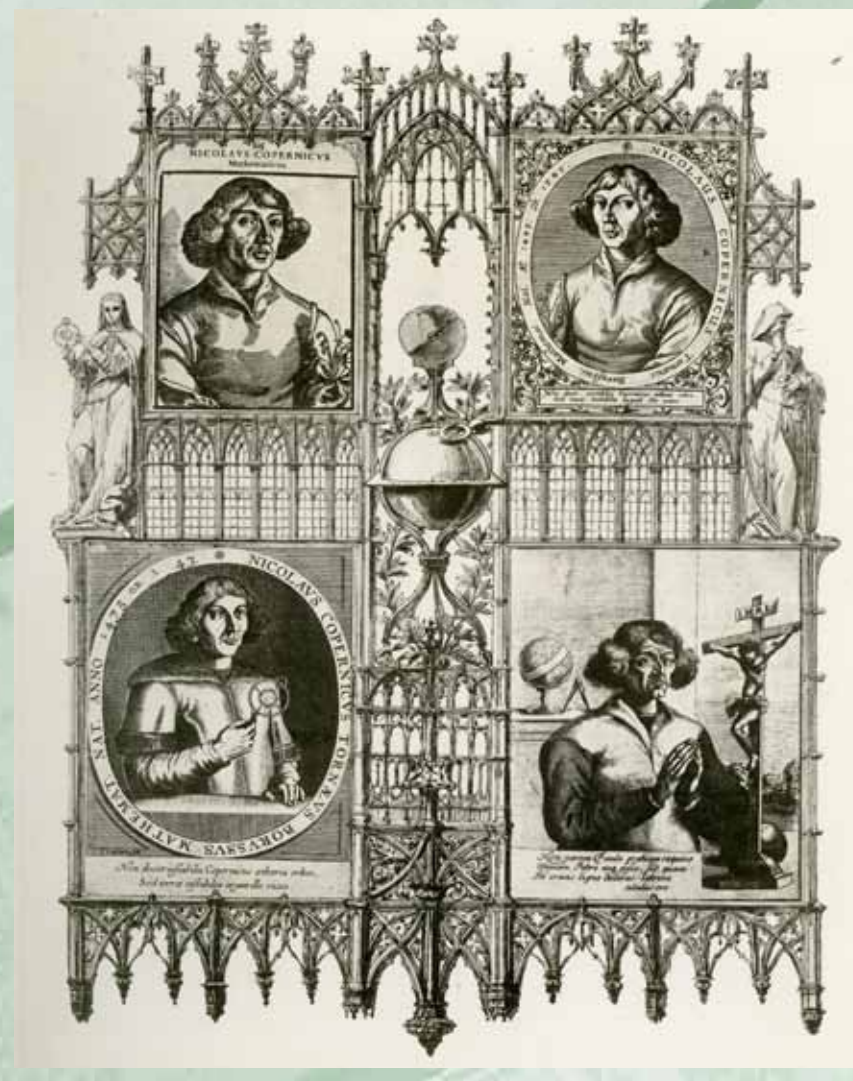
- ◆ portret Mikołaja Kopernika anonimowego artysty z końca XVI wieku;
- ◆ portret Mikołaja Kopernika według Sabina Kauffmana, umieszczony w zbiorze rycin wydanym w Wittenberdze w XVI wieku;
- ◆ portret Mikołaja Kopernika według Jana Feliksa Piwarskiego, malarza, litografa, rysownika, wykorzystany w warszawskim wydaniu dzieła *De revolutionibus* z 1854 roku;
- ◆ wizerunek Mikołaja Kopernika z obrazu Aleksandra Lessera *Ostatnie chwile Mikołaja Kopernika* (heliograviura V. Angerera), 1873; na obrazie Mikołaj Kopernik siedzi w fotelu we wnętrzu komnaty w otoczeniu przyjaciół;
- ◆ wizerunek Mikołaja Kopernika z obrazu Jana Matejki *Mikołaj Kopernik w swojej dostrzegalni we Fromborku*, 1873; na obrazie w oświetlonej światłem księżycy twarzy Kopernika widać, że uczyony dziękuje Stwórcy za natchnienie, dzięki któremu mógł rozwikłać najtrudniejszą zagadkę Wszechświata;
- ◆ portret Mikołaja Kopernika według kopii Nory Zinck z ok. 1942, wykonany z zaginionego portretu „gołuchowskiego” namalowanego z okazji 50. rocznicy urodzin astronoma.

Wizerunek twarzy Mikołaja Kopernika wygenerowany komputerowo na podstawie czaszki odnalezionnej w 2005 roku pod podłogą ołtarza Świętego Krzyża, którym astronom dożyłotnio się opiekował, w katedrze we Fromborku, w której był kanonikiem; wizerunek powstał w oparciu o metodę plastyczną Michała Gierasimowa; identyfikacja była możliwa dzięki zgodności DNA dwóch włosów odnalezionych (2008) w należącej do Kopernika księdze Stöfflera z materiałem genetycznym szczątków pochowanych w katedrze we Fromborku, http://dc146.4shared.com/doc/_Ay0kqN0/preview.html, 13 lipca 2012

Wizerunki Mikołaja Kopernika z olejnych obrazów, środkowy Tobiasa Stimmera, 1570, od góry z prawej: Marca Basaitiego, 1512; Antoniego Dietricha, b.d.; ze szkoły bonońskiej, b.d.; Nicolasa Dandeleau, początek XIX wieku, *Album wydany staraniem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu w 400. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika*, Gniezno 1873, tablica VII

Typowe wizerunki Mikołaja Kopernika, od góry z prawej: z dzieła Nicolausa Reusnera *Icones seu imagines virorum litteris illustrium...*, 1590; z dzieła Jean-Jacques'a Boissarda *Icones virorum illustrium...*, b.d.; portret według Jacoba van Meursa z biografii autorstwa Pierra Gassendiego, 1654; z dzieła Krzysztofa Hartknocha o Prusach, 1684, *Album...*, tablica VI

Fantazyjne wizerunki Mikołaja Kopernika, środkowy twarz Anglika ze sztychu Edwarda Scrivena, od góry z prawej: obraz prawdopodobnie francuskiego artysty; obraz Marcella Bacciarello, litografowany w Warszawie w roku 1823 przez Karola Mintera; twarz niemieckiego matematyka i astronoma Johannes'a Stöfflera ze sztychu Antoniego Oleszczyńskiego, *Album...*, tablica IX

Portret Mikołaja Kopernika według obrazu Rudolfa Curadi, 1505; na dole wizerunki Mikołaja Kopernika: Marca Basaitiego, z zegara na katedrze w Strasburgu, Jean-Jacques'a Boissarda, z popiersia w świątyni Walhalla, z medalu Amadée Duranda, z dzieł Pierra Gassendiego i Jana Heweliusza, z Muzeum w Greenwich, ze zbiorów Adolfa Cichowskiego w Paryżu, *Album...*, tablica IV